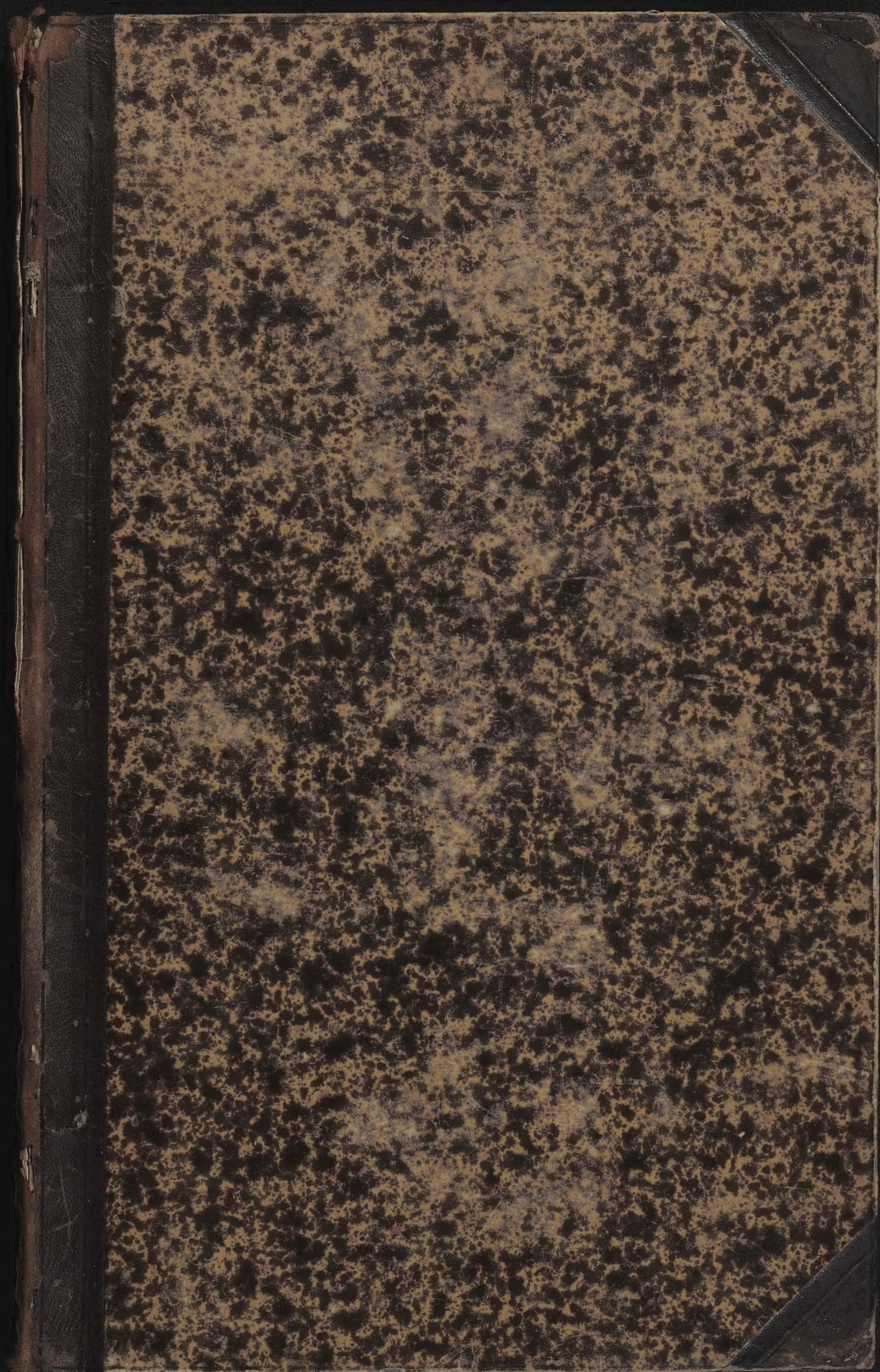

V
B J
C
392655
392687
Mag. St. Dr.
III

ilva Rerum

-
IV
./.-
IV
m.dr./
0r.-
1790.
91r.-
spra-
a/.-
763r.
demii
581.-
I.C.
ciach

MOWA

JASNIE WIELMOZNEGO J.PANA

OZAROWSKIEGO.

KASZTELANA WOYNICKIEGO.

NA SESSYI SEYMOWEY

Dnia 26. Liſtopada Roku 1789.

MIANA.

KROLU NAYIASNIEYSZY PANIE MOY MIŁOSCIWY!

PRZESW: SKONF: RZPLITEY STANY!

MAterya rekrutowania, nie iest to materya iedna z tych do uspokoienia łatwych; Idzie tu bowiem i o pewność Kompletu Woyſka, a ztąd o pewność obrony, i exiſtencyi Kraiowey; Idzie i o nieuciemiężenie bez potrzeby Dóbr Obywatelſkich, a Dóbr ogólną całość Kraiową ſkładaiących.

Naypierwszy w uſtanowieniu ſposobu wybierania Rekrutów, wypada założyć fundament, iaką zaraz nieodwłocznie liczbę chcemy i możemy mieć Woyſka; Nie mówię Ja o ustanowionym Prawa zamiarze, w liczbie Stu tysięczney determinowaney, bo przeciwko uſtanowionemu, mówić nigdy nie umiem Prawu; Ale wraz przekonany iestem, że kto razem koniecznie zaraz Sto Tysięcy Woyſka, wystawionego mieć żąda; Ten ani Stu-Tysięcznego, ani w mnieyszey liczbie, mieć go w sposobności użycia nie będzie. Wypada więc iuż ten raz przełamać, lubo bardzo gorliwy zapęd, a powiedzieć iſtotnie: Wystawmy tym czasem Sześćdziesiąt tysięcy Woyſka, a Woyſka do obrony gotowego, nie zagradzaiąc bynaymniey sobie dokompletowania w czasie i możności do Stu Tysięcy Prawem ustanowioney liczby. Bez tego założenia Fundamentu, bądź w Rekrutowaniu, bądź w opatrzeniu koniecznym Woyſka, niepe-

wne stanowić będziemy wyroki. Przeciwnie zaś gdy takowy ugruntuiemy fundament, dopiero bezpiecznie daley postępować będziemy. Powiemy gruntownie: Mamy teraz Głów Zołnierzy w Piechocie naprzykład 20. tysięcy (Kawalerya bowiem Narodowa od Rekrutowania wyięta) więc liczba do dokompletowania teraźnieyszego wypada drugie 20. tysięcy, którą liczbę na Dymy w proporcyi Prawa wypadłego rozkładamy. A tym sposobem iuż pierwszemu dopełnieniu i dokompletowaniu Woyſka zadosyć się stanie. Ale zaraz druga wypada potrzeba Rekruta, dla utrzymywania zawsze w całości ſkompletowanego teraz Woyſka; śmierć bowiem, czas wyszłey Kapitulacyi, któren *Sacrosancte* dochowany bydź powinien, naostatku zgrzybiałość wieku, Rok rocznie czynić będzie ubytek w liczbie Głów, któren koniecznie dokompletować Nam należy.

Takowy użytek w przekonaniu moim, do 20. części Głów Piechoty Rok rocznie miarkować można. Jaśniey mówiąc: ieżeli 40.000. Piechoty mieć będziemy, te 2,000. Rekrutów Rok rocznie dostawionych zastąpić ubytek zdołaią, a tych rozkład zawsze na gruncie Prawa arcy łatwy w tey zawsze proporcyi, że gdy Starosta i Duchowny ze stu Dymów da dwóch Rekrutów, z Dóbr Ziemſkich Obywatel ze sta Dymów da tylko iednego. Niechay się nikt nie lęka, aby rozkład Rekruta mógł bydź dla kogożkolwiek uciąźliwy. Bo nikt ustanowioney iuż Prawa proporcyi przestąpić mocy mieć nie będzie. Chcieć w sześć, ośm, lub więcey lat tylko, z wszystkich Dymów razem dać Rekrutów, iest to chcieć naywiększą przykrość Obywatelstwu uczynić, a potrzebie Woyſkowey bynaymniey nie dogodzić. Wiemy albowiem z dawnych Abiurat Dymów, iż w Koronie i Litwie iest Dymów Million dwakroć kilkadziesiąt Tysięcy. Spodziewać się zapewne można, iż nowe Lustracye dymy pomnożą do Milliona Pięciukroć. Z tych circiter trzecią część na Dymy Duchowne i Królewſkie miarkować należy, więc wypadłoby Pięćkroć Sto Tysięcy Dymów Duchownych i Królewſkich, z których wynikałoby Rekruta dziesięć tysięcy Głów, a z milliona Dziedzicznych wypadać będzie drugie dziesięć tysięcy. Na coby się razem dane dwadzieścia Tysięcy Rekrutów po Korpusach zdać mogły? chyba na to, że razem 20. tysięcy Woyſka na lat kilka nieużytecznego mielibyśmy. Gdy zaś te dwadziesta tysięcy Rekrutów, na coroczne podsycanie Regimentów dodawane co rok będą, w proporcyi ubytku

do dwudziestey części względem czterdziestu tysięcy Piechoty po dwa tysiące na Rok, dogodnie będzie i dla Woyſka, bo Komplet Rok rocznie pewny, a Rekrut co raz powoli wpływaiący munstrowany i użyteczny będzie, dogodny i dla Obywatelów, bo koley ogólna, nie co lat ośm, ale co lat dopiero circiter dziesięć przypadałaby. Jednym słowem: założmy fundamentt budowli, okażmy widocznie budowania prawidła, a reszta z łatwością dokonana będzie.

Dokończyliśmy, Bogu dzięki, z chwałą Panowania twego Nayiaśnieyszy PANIE, z chlubą starunków około tego, godnych Seymu i Konfederacyi Marszałków z zaszczytem Naszym dzieło Ustawy Kommissyów, Woyſkowo-Cywilnych. Możemy pewnie zaufać, że nakaz i wyrok Nasz w materyach Woyſkowo-Cywilnych dokładnie i gruntownie dokonany będzie.

Powiedzmy; Mamy Piechoty teraz dotąd zapewne naymnieу 20. tysięcy, mieymy ieszcze teraz tym czasem drugie 20. tysięcy, i tę zaraz niech Kommissya Woyskowa z Skarbową się zniosłszy, w proporcyi Prawem ustanowioney na Dymy (ieżeli iuż inaczey nie można) to i według dawnych rozłoży Abiurat. Pierwsze bowiem dokompletowanie ogólne, koniecznie przyspieszyć należy, ieżeli czczym Prawem ustanawiaiące Woyſko mieć nie chcemy.

Powiedzmy daley: że w przeciągu Roku, Kommissye Woiewódzkie ułożyć maią, zawsze na gruncie proporcyi Prawem warowaney Dymów, dawanie Rekrutów, na coroczne ubytku podsycanie po dwa tysiące Rekruta, wszak wolną myślą zatrudniwszy się tym Kommissye, łatwo na gruncie Prawa, to po Woiewodztwach dokonać potrafią.

Powiedzmy: że Exekucya, tego dwutysięcznego podsycaiącego Rekruta dopiero od R. 1791. do ſkutku doprowadzona być ma, a to dla dania czasu pierwszego ogólnego dokompletowania, tudzież dla dania czasu rozkładu umiarkowanego na gruncie Prawa Woyſkowo Cywilnym Kommissyom.

Powiedzmy, i obwaruymy na ostatku, iż ktobykolwiek przepisy Prawa, w proporcyi teraz ustanowioney w rozrządzeniach łamać ważył się, ten sądzony i karany przykładnie będzie.

A to powiedziawszy, pamiętaymy, iż ustanowienie Rekruta, i dla Exystencyi Woyſka, i dla całości Dobr Obywatelſkich, iak nayrychley dokonać należy.

Te moie myśli względem sposobu Rekrutowania Nayiaśnieyszym podawszy STANOM, ieżeli w ich umysłach, za użyteczne poczytane będą, mogłby stosowny do nich w ogólney Ustawie Rekruta dołożony być Dodatek. Gdyby zaś inny sposobnieyszy i dogodnieyszy przez kogo obmyślony był, Ja zawsze za pomyślnością Oyczyzny moiey idąc, z całą do niego przywiążę się chęcią.

